

HET WOORD VAN DE WEEK

19e jaargang nr. 40 9 oktober 1966

Orgaan van DE HUMANISTISCHE LUISTERKRING

administratie
postbus 114, Utrecht
tel. 030-24641
postgiro 58

abonnementsprijs f 6,— per jaar
buitenland f 7,— per jaar
voor België f 6,—
losse nummers f 0,50
verschijnt wekelijks

Het is ook uw zaak

Zoals u gehoord en gelezen kunt hebben is er iets mis met onze radio (en televisie) uitzendingen. Om de lezer op de hoogte te stellen van wat er gaande is, citeren wij uit een persbericht, dat enkele weken terug door vrijwel alle grote bladen werd opgenomen.

„In het overgangsbetal dat per 1 oktober zijn intrede doet, is aan het Humanistisch Verbond zendtijd toegewezen, zij het nog minder dan het tot nu toe als gast bij de VARA kreeg, nl. tien minuten per week radiozendtijd en tien minuten per maand televisiezendtijd. Het Humanistisch Verbond heeft tegen deze toewijzing onmiddellijk protest aangetekend, maar tot nu toe, d.w.z. een week voor de ingang van het overgangsbetal, is een nadere beslissing van de minister uitgebleven.

Wat evenwel veel erger is, is dat in het zendtijdschema voor de periode na 1 oktober nog geen plaats is ingeruimd voor de uitzendingen van het Humanistisch Verbond.”

Nog steeds is er geen nader bericht over de voor het Humanistisch Verbond beschikbare zendtijd. Door onduidelijkheid van de zijde van het departement is op dit punt een heilloze verwarring ontstaan. Wel hebben V.A.R.A. en A.V.R.O. ons meegedeeld dat zij bereid zijn ons zoveel mogelijk te helpen en de uitzending van 8 oktober is daarvan reeds een bewijs. Daarvoor zijn we erkentelijk; maar het is geen oplossing.

Hoe kan dit nu? zal men zich afvragen.

Waarom is het nu juist die zendgemachtigde met de geringste zendtijd, die bij de indeling zonder meer wordt overgeslagen. Wij geloven niet ver van de waarheid af te zijn als juist het klein zijn daarin een rol heeft gespeeld.

Voor een ieder ging de nieuwe zendtijdverdeling op 1 oktober in, behalve voor het Humanistisch Verbond. Hebben we daar schuld aan? Individueel niet, maar misschien als groep. Het aantal donateurs/abonnees van onze luisterkring is niet indrukwekkend en het aantal luisteraars van naar schatting 300.000 is een niet geregistreerde groep.

De huidige regeling geldt voor een half jaar. Dan is er een nieuwe zendtijdverdeling en zal het opnieuw ervan afhangen, met welk getal we dan voor de dag komen. Als wij dus nu uw medewerking vragen, dan is dit met het doel, een ons rechtmatig toekomend deel van de zendtijd op redelijke wijze te kunnen besteden.

Wij vragen alle lezers van dit extra nummer van „Het Woord van de Week” in ernstige overweging te nemen om een jaarlijkse donatie van f 6,— te willen betalen. Daarvoor ontvangt u dan elke week de teksten en de radiolezingen thuis. En daarmee steunt u ons werk.

Het is enerzijds bijzonder vervelend telkens opnieuw aan te kloppen bij een relatief klein deel van onze bevolking. Anderzijds is het onze plicht er op te wijzen, dat alleen dan aan onze rechtmatige verlangens zal worden voldaan, als er „een getal” is dat achter ons staat. Een getal, dat gevormd wordt door de sympathiserende buitenkerkelijken. Een groep, die u mee kunt helpen vormen door uw buurman, een familielid, een kennis, een collega te vragen, of ook zij niet vinden, dat er iets moet worden gedaan.

Zes gulden per jaar. Wij weten het. Het is voor velen een offer. Maar, naar onze eerlijke overtuiging is het een offer waard omdat het er om gaat of ons wekelijks woord de 300.000 luisteraars zal blijven bereiken. Dit is niet alleen onze, het is ook uw zaak.

Humanisten en provo's

Humanisten en provo's hebben één ding gemeen: Ze dagen allebei uit. Humanisten zijn ook uitdagers. Ze dagen de kerk uit, doordat ze menen dat de mens van nu ook zonder godsdienst een leven moet kunnen leiden dat de moeite waard is. Maar ze dagen ook de buitenkerkelijken uit, doordat ze de vraag aan de orde stellen wat nu eigenlijk de levenskijk is van de ongodsdienstige mens die ernst maakt met zijn menszijn. Door hun organisatie en hun praktische werk dagen ze ook de individualist en de neutralist uit tot samenwerking en keuze.

Dat uitdagen hebben humanisten met de provo's gemeen. Daardoor kunnen ze ook wel begrip opbrengen voor wat de provo's bezielt: Afkeer van schijnheiligheid, afweer tegen massaliteit, verzet tegen gezapigheid. Dat kan de humanist allemaal heel goed verstaan. Maar daar houdt de overeenkomst wel ongeveer op. De methoden van de provo's zoals „agentje pesten”, rookbommen gooien, de boel op stelten zetten, al of niet tegen betaling, wijst de humanist af. Hij weet dat ze niet zullen leiden tot het beoogde doel, maar tot een steeds sterkere roep om gezag, om de man die z.g. orde op zaken stellen kan. Dan zijn we heel wat verder van huis. We hebben dat alles al een keer beleefd.

Nu kan men zich over die methoden wel opwinden, maar daarmee is men dan nog niet klaar. Als het alleen om een paar honderd rebelse jongeren ging, hoefde men zich ook niet op te winden. Maar er is blijkbaar veel meer aan de hand. Ze zouden niet zo'n weerklank vinden in pers, radio, TV en bij veel mensen, als er niet werkelijk een diep gevoel van onbehagen was, van onmacht ook. En als we dan de provomethode afwijzen, dan blijft toch de vraag: Wat doen we eraan?

Denkt u nu niet dat ik dat hier even vlug zal vertellen. Als de problemen zo eenvoudig waren, zouden ze al lang opgelost zijn. Maar ik wil er wel een paar opmerkingen over maken. Ten eerste: We leven in een wereld van de techniek; van een revolutionaire ontwikkeling van de techniek zelfs. En laat er geen misverstand over bestaan: ik juich dat van harte toe. Zonder die techniek geen welvaart, geen gezondheid, geen cultuur, geen ontplooiing voor állen! Aan dat „voor-állen” ontbreekt nog heel wat, zeker als men naar Azië, Afrika en Latijns-Amerika kijkt. Alleen de techniek kan het mogelijk maken. Als we willen.

Maar de techniek vraagt organisatie. Laten we als simpel voorbeeld maar aan het verkeer denken. Het moderne verkeer eist eenvoudig verkeersregeling, verkeerslichten, contrôle. En zo is het in de hele samenleving. Techniek eist organisatie en die organisatie verlamt ons, drukt op ons. Het moet op den duur mogelijk zijn met méér techniek en betere organisatie alles beter in de hand te houden en doorzichtiger te maken. Maar op het ogenblik voelen we ons vaak niet meer dan een radertje in een geweldige machine, dat machteloos meedraait zolang het proces voortgaat.

En in onze vrije tijd dan? We hebben meer vrije tijd dan vroeger. Veel meer. Sommigen weten die vrije tijd ook goed te besteden. Maar velen weten er geen raad mee. En geen wonder, want

we hebben wel van alles geleerd in eindeloze school- en studietijden, maar nooit de kunst om vrij-uit te leven! Velen weten zelfs helemaal niet wat ze met het leven eigenlijk aan moeten. Wie zijn wij eigenlijk, wij mensen van de twintigste eeuw? Wat moeten we aan met onze gaven? Waarvoor dient het leven eigenlijk? Waar moeten we heen met de agressie die in het mensengeslacht door teeltkeus en cultuur eeuwenlang is opgehoopt? De ervaring leert dat opgehoopte agressie hoe dan ook een uitweg zoekt.

Geen wonder dat de agressie — ook zonder aanleiding — overal uitbarst. Er is geen duidelijk doel om voor te leven. En zonder dat gaat het niet; dat is de les die de hedendaagse psychologie ons steeds weer leert. Maar wat hebben we gedaan om een nieuw uitzicht te openen? Om een nieuw élan mogelijk te maken? We missen uitzicht en fut. Of toch niet? Nieuw uitzicht, nieuwe spankracht zijn nodig in de samenleving en in de politiek. Maar daarvoor is ook een nieuw uitzicht en nieuwe spankracht nodig in het menszijn. Want op de vent (en de vrouw) komt het aan.

Dat is nu precies wat de humanist probeert aan de orde te stellen met zijn humanisme. Niet iets boven- of buitenmenselijks, maar een moderne menselijkheid die gericht is op zelfbestemming en samenleving. Natuurlijk is de humanist niet beter of knapper dan andere mensen, maar misschien heeft hij iets helderder gezien waarop het eigenlijk aankomt. Het is noodzakelijk dat de organisatie en de organisatie-mensen overal waar het kan gehoor geven aan de inspraak van de enkeling. Ook is het nodig dat de enkeling uitingsmogelijkheden heeft in sport en spel, in ontspanning en vrije tijd.

Maar belangrijker is nog dat wij ons bewust worden van de plaats die wij in de huidige samenleving innemen; dat wij ons rekenschap ge-

Kalender 1967

De kalender 1967 van het
Humanistisch Verbond
is verschenen.

Deze is wederom in
2-kleurendruk uitgevoerd.

De prijs is

f 3.00

Uw bestelling zien wij gaarne tegemoet door
storting of overschrijving van f 3,— op post-
rekening 304960 t.n.v. het Humanistisch Ver-
bond, Utrecht.

In de omschrijving: Kalender 1967.

ORIËNTATIE

In 1966/1967 verschijnen 2 series van vijf brochures, in het bijzonder bestemd voor onze jongeren.

- I. Huwelijk en gezin
 1. Verkering en verloving *)
 2. Trouwen *)
 3. Gezinsvorming en opvoeding *)
 4. Het gemengde huwelijk
 5. Gezin en maatschappij
- II. De mens en zijn wereld
 1. Atoom en kosmos *)
 2. Existentie *)
 3. Evolutie *)
 4. Autonomie
 5. Relativiteit

De prijs per serie bedraagt f 2,50. U kunt deze bestellen door storting of overschrijving op girorekening no. 30.49.60 t.n.v. het Humanistisch Verbond te Utrecht.

*) reeds verschenen. De overigen worden u direct na verschijning toegezonden.

ven van de lijn die wij in ons leven volgen kunnen. Hoe staan wij ervoor? Wat kan ons bestaan betekenen en waarom? Daarover wilde ik graag nog wat zeggen; juist ook in verband met de huidige situatie en de verhouding tussen ouderen en jongeren daarin. Maar de tijd is haast om en dat zal een volgende keer moeten gebeuren.

Een volgende keer? Wanneer zal dat zijn? Dat weet ik nog niet, want met die uitzendingen van het Humanistisch Verbond is het een zonderlinge zaak. Twintig jaar lang van 1946 tot 1966 hebben wij, dankzij de gastvrijheid van de VARA op zondagmorgen kwart voor tien ons kwartiertje gehad. We dachten nu onder het nieuwe bestel eigen zendtijd te krijgen; liefst tweemaal in de week. Maar we kregen niet meer, maar minder. Tien minuten in de week. Nu, daar zullen nog een paar hartige woordjes over vallen. Maar wat veel erger is; door onduidelijkheid van de kant van het departement is voor die tien minuten geen tijdstip aangewezen. Op 12 september hebben we de noodklok geluid. Maar ingegrepen is er niet. Wel heeft het kamerlid Leibbrandt nu vragen aan de minister gesteld, waarin hij aandringt op een spoedige regeling. Intussen kon het zo gebeuren dat we op 1 oktober de enigen waren voor wie géén zendtijd was ingeruimd. Twintig jaar lang was het wekelijkse kwartiertje uitgezonden. Driehonderdduizend luisteraars vormden ons vaste gehoor. Maar aan wie er ook gedacht was, niet aan deze driehonderdduizend. Ik herhaal wat ik al gezegd heb in het laatste

lezing voor de radio

Zaterdag 22 oktober, VARA, 16.02 uur:

H. Bongers: „Hoe nodig het is”.

zondagmorgenkwartiertje op 25 september: Men kan misschien wel allerlei schijnbaar goede redenen aanvoeren voor de wijze waarop met ons en onze luisteraars gesold wordt, maar ik kan me niet voorstellen dat enig kerkgenootschap, hoe klein ook, gehoord zou worden op een wijze, als dat tegenover ons en onze luisteraars nog altijd mogelijk blijft.

Nu vraagt U misschien hoe het zit, dat er op dit moment dan toch een humanistische uitzending plaatsvindt. Dat hebben we opnieuw te danken aan de gastvrijheid van de VARA, die ons in de maand oktober weer tweemaal een kwartier VARA-zendtijd heeft afgestaan; vandaag en over veertien dagen, zaterdag 22 oktober om vier uur. We zijn er de VARA dankbaar voor, maar men kan dit niet langer vergen, noch van de VARA, noch van ons.

Nu duidelijk is geworden, dat de minister ons tenminste tien minuten zendtijd heeft toegestaan vertrouwen wij dan ook dat het bestuur van de NRU, dat in het midden van deze maand vergadert, ons passende zendtijd zal weten aan te wijzen, zodat wij iedere week weer een eigen geluid kunnen laten horen. Dan hoop ik mijn verhaal over „Ouderen en jongeren in deze tijd” ook voort te zetten. Voorlopig weten we alleen zeker dat op zaterdag 22 oktober om deze tijd Dr. Bongers nog eens het woord krijgt. Maar zelfs als er een bevredigende oplossing komt, dan zijn we nog niet voldaan. Want we maken aanspraak op twee uitzendingen in de week. Ook U kunt aan die wens kracht bijzetten door U op te geven als inschrijver bij de humanistische luisterkring, Postbus 114, Utrecht voor zes gulden per jaar. U krijgt dan ook alle uitzendingen gedrukt thuis. Dank U voor Uw belangstelling. Tot de volgende keer.

J. P. VAN PRAAG

Lees

„Mens en Wereld”

Vraag gratis proefnummer

HUMANISTISCH VERBOND

Postbus 114 - Utrecht

treinraampraat

Saluut aan het Veluwezand, gekarnd door de tanks, maar mooi aan het oosten, zo feodaal.

Wie woont er in zo'n net huis aan een singel in Deventer? Een man met een meesterstitel? Ik heb er ook een, hoe nuttig.

De bomen dichtbij lopen tegen, de bomen ver weg lopen mee, de trein is mijn huis, niets anders, bij de bomen verweg lijkt het beter.

J. Th. Lehmann
(in Podium)

Onrustig

De man lag in bed. Zijn vrouw in de andere helft van de lits jumaux sliep al. Hij had het leeslampje zo gedraaid, dat zij in de schaduw lag. Hoe laat was het al? Bij twaalven. Hij sloeg het boek dicht. Een flutboek, maar wel goed om slaap te krijgen. Hoe zou iemand het in zijn hoofd krijgen om voor een paar honderd gulden zoveel woorden bij elkaar te schrijven? Licht uit.

Weer een dag voorbij. Hoeveel al? Tienduizend? Vijftienduizend? Meer al. Zou je nog van honderdvijftig dagen weten, wat je gedaan hebt? Dat is dan één percent. Je moest een dagboek bijhouden. Net als Pepys: Op en naar het kantoor. En aan het eind: And so home en so to bed. Welterusten.

Je weet nooit wanneer je in slaap valt. Zolang je wakker bent, denk je iets. Je kunt nooit helemaal niets denken. En toch is er een ogenblik, dat het ophoudt. As je dood gaat houdt het ook op. „Hij is vredig ontslapen”. Nou ja, als het dan maar vredig is.

Je moest eigenlijk kunnen zeggen: „Nou wil ik vannacht eens hier of daar over dromen.” Over een zeiltocht bij voorbeeld. Of over een aardige dame. In je dromen mag je met een aardige dame dartelen. Dat staat in de boeken. Maar je kunt nooit vooruit zeggen, waar je over zult dromen. Als je probeert een juffrouw op te roepen, zit je ineens in een draaimolen die niet stil kan houden. Als je de knop zou vinden waar je op drukken moet, zou alles in orde zijn. Er zijn misschien handles.

De man draaide zich om en haalde een handle over. De auto reed er niet harder om. Het was eigenlijk geen auto, maar een kruiwagen, zo een van dun geel hout als hij vroeger eens gehad had. Hij zat er heel behaaglijk in, maar je zou de kruiwagen lopende kunnen bijhouden. Zachtjes reed hij voort over een groot koolasveld. De zon scheen en het veld was helemaal leeg. Toch had hij zich Tokio anders voorgesteld. Meer met pagodes en zo.

De man volgde met zijn vinger het holgebogen dak van de pagode, een omgekrulde snor. Hij ging het Savoyhotel in Londen binnen en de toastmaster riep zijn naam af. Hij had een rood jasje aan en snorpunten die met was tot uitstekende sprietjes waren gemaakt. De man glimlachte, ging achter een tafel staan en sprak de verzamelde menigte toe: „Dames en heren, mesdames et messieurs, ladies en gentlemen, meine Damen und Herren... en toen volgde een vlot speechje, gekruid met enkele aardige grapjes, waarom de man in zijn slaap voldaan glimlachte. En dat nog wel in het Frans. Terwijl hij daar zo stond te keuvelen dacht hij bij zichzelf: „Als ik straks wakker word, moet ik het toch even op-

schrijven, want zoiets kan altijd te pas komen.” Toen hij uitgesproken was, bemerkte hij, dat zijn gehoor bestond uit pluimvee, kippen en zeer veel eenden en hier en daar een kalkoen. Luid kakekend betuigden zij hun instemming met het gesprokene. De man hoorde het met genoegen en zei: „Wat is-dat hier-een moo-jeboer-derij, wat is-dat hier-een moo-jekippenboerderij.”

„Wat zeg je toch?” zei zijn vrouw die intussen wakker was geworden en verbaasd lag te luisteren.

„Nou, niks, gewoon”, antwoordde de man vaag. „Een kippenboerderij. Ik heb een rede in het Frans gehouden voor kippen. Ja, eigenlijk wel gek. Trusten.”

Hij wentelde zich weer om. Hij liep langs een schuur en dacht: „Het is drieënveertig.” Dit getal bleef hem geruime tijd bezighouden, temeer omdat er een manshoog potlood was, waaraan nodig een punt moest worden geslepen. En dan vooral 43. Hé, ondeelbaar. Een priemgetal. Eigenaardig. Hij ontwaakte. Hoe laat zou het nu zijn? Misschien al tegen de ochtend? Hij voelde zich geheel verfrist en zou best bereid zijn om op te staan, maar het was nog donker, dus te vroeg. Het bleek half één. Onmogelijk. Dan sliep hij nog geen half uur. Hij ging op zijn zij liggen en dacht er over, wat hij de volgende dag, nee deze zelfde dag, moest gaan doen. Er lag heel wat werk te wachten. „Maar denk daar nu niet aan, want dat leidt tot slapeloze nachten,” vermaande hij zichzelf. Soezerig mompelde hij weer: „Leidt tot slapeloze nachten. Eito-apeloze nachte, eitapele-nach, eitelenach... Als je nou gewoon stomweg ging liggen lallen, zou het dan niet mogelijk zijn, dat je een vreemde taal sprak? Van Platvoetindianen of van Vuurlanders? Of desnoods van schepsels op een of andere planeet. Zouden ze dat met een computer kunnen uitzoeken? „Dag meneer, eitapelenach.” „Ei zo, maar dat kunt u niet menen.” „En toch is het zo.” „Nou, dammeloggezomewa.” „Zoals u wenst.”

Toen de man weer wakker werd, was het licht. „Wat was dat met die kippen vannacht?” vroeg zijn vrouw.

„Kippen? Wat kippen, wat bedoel je?”

„Je had het midden in de nacht over een kippenboerderij.”

„Lijkt me hoogst onwaarschijnlijk.”

„En je hebt weer raar liggen woelen, het laken zit helemaal om je nek.”

„Ik heb heerlijk geslapen. Alleen was er wat met drieënveertig, daar moest ik iets mee. Zou je zoiets op kunnen schrijven?”

„Probeer het.”

Zo gezegd, zo gedaan.

H.H.

HUMANISTISCHE CORRESPONDENTIEKRING VOOR HUWELIJKSCONTACTEN

opgericht door het Humanistisch Verbond, verleent bemiddeling bij het leggen van contacten tussen personen, die een huwelijkspartner zoeken.

Inlichtingen postbus 210, Utrecht. Gaarne 30 ct. aan postzegels insluiten. (adv.)